

กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
**Strategies for the Academic Administration According to the Digital lifeskill
Concept of School under the Secondary Educational
Service Area Office Bangkok 2**

เวชชกิจ แก้วศรีหาวงศ์,
สุบิน ยुरารัช และ เกரியงไกร สัจจะฤทธิ์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
**Wetchakit Kaewsrihawong,
Subin Yurarach and Kriangkrai Satjajaruthai**
Sripatum University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: k.wetchakit@hotmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารงานวิชาการและทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และ 3) สร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา โดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ (Multi - phase mixed method research) กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ สถานศึกษา จำนวน 400 ราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่ายของยามาเน่ (Yamane, 1973) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินกรอบแนวคิดแบบสอบถาม และประเมินกลยุทธ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) กรอบแนวคิด 1.1) การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การจัดการเรียนการสอน (3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ และ (4) การวัดและประเมินผล 1.2) ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย (1) การเข้าใจดิจิทัล (2) ทักษะการใช้ดิจิทัล (3) ทักษะการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และ (4) ทักษะการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล 2. ความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาดำดับแรก 2.1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล และ 2.2) ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ได้แก่ ด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล 3. การสร้างกลยุทธ์ 3.1) กลยุทธ์การ

* วันที่รับบทความ : 21 ธันวาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 23 ธันวาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 24 ธันวาคม 2567

บริหารงานวิชาการของสถานศึกษามี 4 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รอง และ 19 วิธีดำเนินการ 3.2) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ; การบริหารงานวิชาการ; ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล

Abstract

This research aimed to 1) study the conceptual framework of Academic Administration and Digital life Skill Concept of School, 2) study the needs of Academic Administration based on the Digital life Skill Concept of School under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, and 3) develop strategies for Academic Administration based on the concept of Digital Skill life of School. The research applied a multi-phase mixed method research. The sample group for this research consisted of 400 individuals selected through simple random sampling of Yamane (Yamane, 1973) and the study employed multi-stage rando sampling. The contributors were school directors and teachers. The research instruments consisted of conceptual framework evaluation, a questionnaire, and strategy evaluation. The data was analyzed using frequencies, percentages, means, standard deviations, PNI modified, and content analysis.

The results of the study were as follows: 1. The Conceptual Framework consisted of the following: 1.1) Academic Administration, including (a) Curriculum Development for the school, (b) Teaching and Learning Management (c) Development of media innovation and learning resources and (d) Measurements and Evaluation , as well as 1.2) Digital life skill, which consisted of four aspects: (a) Digital literacy (b) Digital Skill/ICT Skill (c) Problem Solving with Digital Tools and (d) Adaptive Digital Transform 2. The Development Priority Needs were: 2.1 Academic Administration, including the Measurement and Evaluation and 2.2 Digital life skill, Adaptive Digital Transform 3. Finally, The Strategies for Development were comprised of two aspects: 3.1) the strategies for developing the School administrations, which were composed of 4 main strategies, with 8 sub-strategies, and 19 approaches, and 3.2) The Evaluation of Possibility and Feasibility, which was at a 'High' level.

Keywords: Academic Administration Strategy; Academic Administration; Digital life Skill

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมถึงเข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา และเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยการปูพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเพื่อรองรับการพัฒนา ประเทศ อย่างไรก็ตาม สังคมไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ อาทิ ปัญหาสังคม เช่น พฤติกรรมเสี่ยง ทางสุขภาพ อาชญากรรม ยาเสพติด อิทธิพลของโลกโซเชียล และความเปราะบางของความสัมพันธ์ในครอบครัว

ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา หรือกลุ่มเจนเนอเรชั่น Z (อายุน้อยกว่า 19 ปี) ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีอารมณ์ผันผวนและได้รับอิทธิพลจากเพื่อนอย่างมาก นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ทำให้เด็กและเยาวชนที่ขาดทักษะชีวิตและประสบการณ์ต้องเผชิญกับความเครียดต่างๆ เช่น ภัยด้านความรุนแรง การคุกคามทางเพศ และการไม่รู้เท่าทันสื่อ และจากการสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับสื่อออนไลน์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 9 – 18 ปี จำนวน 10,846 คน จากทั่วประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา และเคยเล่นเกมออนไลน์ ร้อยละ 80.48 เคยถูกกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์ ร้อยละ 46.11 เคยพบเห็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศร้อยละ 68.07 และยังคงเคยนัดพบกับเพื่อนออนไลน์ ร้อยละ 15.97 ผ่านทางช่องทางของโซเชียลมีเดีย ร้อยละ 71.14 (สำนักข่าวอิศรา, 2561) รวมถึงจากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศ ปีพุทธศักราช 2562 ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) พบว่า คนเจนเนอเรชั่น Z เป็นกลุ่มที่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวันมากที่สุด (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562) ซึ่งเป็นกลุ่มวัยเรียนเติบโตมาในยุคดิจิทัล จึงมีทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างดี และมักใช้สำหรับการสืบค้นข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาความรู้ ดังนั้น สิ่งผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนควรตระหนักต่อไป คือการใช้อินเทอร์เน็ตของคนในเจนเนอเรชั่น Z นั้นเป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในยุคดิจิทัล

ท่ามกลางความท้าทายดังกล่าว การพัฒนาทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ซึ่งต้องมีการเตรียมความพร้อม สำหรับการปรับตัวในอนาคต โดยองค์การอนามัยโลกได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตหลักหรือทักษะชีวิตที่เป็นแกน (Core Life Skills) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำรงชีวิตของประชากรทั่วโลกไว้ 10 ประการ ได้แก่ การสร้างการตัดสินใจ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการเห็น ออกเห็นใจผู้อื่น เผชิญกับอารมณ์และการจัดการความเครียด (World Health Organization, 1993) ซึ่งความสามารถ ทั้งหลายเหล่านี้ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตของทุกคนเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในฐานะมนุษย์เป็นเครื่องมือที่แต่ละบุคคลต้องใช้ในการรับรู้และตอบสนองกับสถานการณ์ เพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต ดังนั้น การส่งเสริมทักษะชีวิตในสถานศึกษาถือเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสม เนื่องจากสามารถเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้ง่าย มีโครงสร้างที่ชัดเจน มีผู้สอนที่มีประสบการณ์ และได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน และสอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ที่เน้นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี และแนวคิด Society 5.0 ที่หลาย ๆ ประเทศได้มีแผนในการพัฒนา เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนให้สามารถอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีได้อย่างมีความสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นปัจจัยสำคัญใน

การขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายดังกล่าว (วิชัย พยัคฆ์โส, 2559) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ และการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวทางทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และมีความพร้อมสำหรับอนาคต

จากปัญหาและแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น จากครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวทางทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และหาวิธีการป้องกัน ส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้มีทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สามารถดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยจากอันตรายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีจิตสำนึกในการดูแลผู้อื่น และเตรียมความพร้อมสู่อนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารอบแนวคิดของการบริหารงานวิชาการและทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารงานวิชาการ และทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี แหล่งข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิดและยืนยัน กรอบแนวคิด โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา บริหารสถานศึกษา และด้านทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล จำนวน 5 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้การสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการถอดความเนื้อหาจากข้อเสนอแนะ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยศึกษากับประชากร คือ ครู และผู้บริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 52 แห่ง โดยมีครู 5,252 คน และผู้บริหารจำนวน 623 คน รวมทั้งสิ้น 5,875 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2566) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2566) และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณได้จากสูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Confidence Interval) โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน (e) 5% คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรแล้ว ได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 375 คน และเพื่อให้เกิดความแม่นยำมากขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน และกำหนดจำนวนโรงเรียนตามจำนวนสัดส่วนของกลุ่ม (Quota Sampling) โดยการพิจารณาอัตราส่วนจำนวนโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 สถานศึกษา แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 24 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 97 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 274 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยใช้รูปแบบตอบคำถามปลายเปิด โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficient) ซึ่งผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ซึ่งขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถามเพื่อส่งคืนผู้วิจัย โดยใช้เวลา 3 เดือน ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 ครั้ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 ฉบับ โดยผู้วิจัยใช้การส่งและการรับทางรูปแบบออนไลน์ (My Office และ Google Form) คิดเป็นร้อยละ 100 และวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าดัชนี Modified Priority Need Index (PNI modified) โดยคำนวณจากสูตรของ สุวิมล ว่องวาณิช (2550) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม นำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นตามเกณฑ์การพิจารณาและแปรผล ดังนี้ 1) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดกลุ่มดัชนี PNI โดยการนำค่าดัชนี PNI สูงที่สุด ลบด้วยค่าดัชนี PNI

ต่ำสุด และหารด้วย 2 ได้ระยะห่างมาจัดกลุ่มค่า PNI นำมาแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI ความแตกต่างมากเป็นจุดอ่อน และกลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI ความแตกต่างน้อยเป็นจุดแข็ง 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจัดกลุ่มดัชนี PNI โดยการนำค่าดัชนี PNI สูงที่สุด ลบด้วยค่าดัชนี PNI ต่ำสุด และหารด้วย 2 ได้ระยะห่างมาจัดกลุ่มค่า PNI นำมาแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI ความแตกต่างมากเป็นภาวะคุกคาม และกลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI ความแตกต่างน้อยเป็นโอกาส

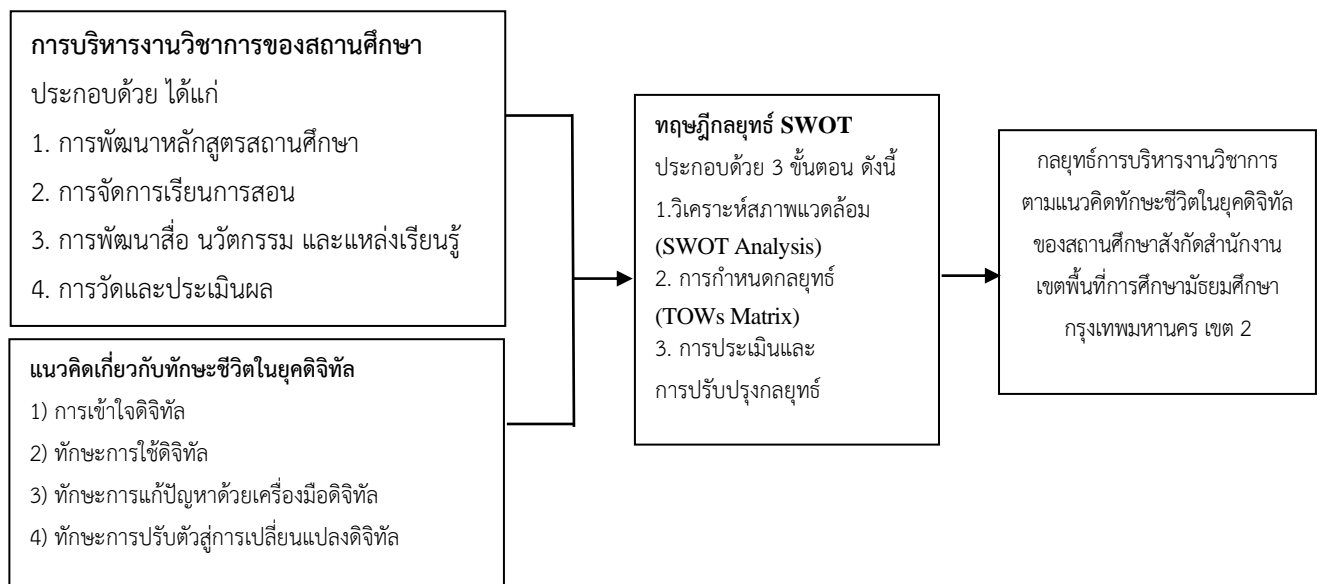
ระยะที่ 3 การสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 มาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม และจับคู่สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เชื่อมโยงกับค่า PNI มาเป็นกรอบในการร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

สำหรับการร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการและทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ฉบับที่ 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์โดยใช้ผลการวิจัยที่พบ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามที่เชื่อมโยงกับค่าดัชนี PNI ซึ่งกำหนดกลยุทธ์หลักจากกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล และกำหนดกลยุทธ์รองจากกรอบแนวคิดด้านทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ด้านการเข้าใจดิจิทัล 2) การใช้ดิจิทัล 3) ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล 4) การปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล จากการใช้วิธี **TOWS Matrix** ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ และกลยุทธ์รอง 16 กลยุทธ์ โดยใช้เป็นกลยุทธ์ **SO – ST** จำนวน 1 กลยุทธ์ และกลยุทธ์ **WO – WT** จำนวน 4 กลยุทธ์ จากนั้นตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการและทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ฉบับที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (**Stakeholders**) เป็นรายบุคคล โดยเลือกแบบเจาะจง (**Purposive Sampling**) รวมจำนวน 9 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา/ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารศึกษา สถานศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิต จำนวน 2 คน โดยใช้เครื่องมือแบบประเมินกลยุทธ์ที่ประยุกต์แนวคิดการประเมินผลนโยบายของ **Owen (1993)** วิเคราะห์ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ทำการถอดความเนื้อหาจากข้อเสนอแนะ วิเคราะห์เนื้อหา นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขร่างกลยุทธ์ และจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการและทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ฉบับที่ 2 และดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การ

บริหารงานวิชาการและทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ฉบับที่ 2 ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 คน และปรับปรุงร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการและทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นฉบับสมบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยมีการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย สืบเคราะห์เนื้อหาจากกรอบแนวคิดการวิจัยของนักวิชาการ ประกอบด้วย 1) กรอบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ อุทัย บุญประเสริฐ (2540) กมล ภูประเสริฐ (2544) รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550) กิติมา ปรีดีติลล (2551) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2554) กาญจน์ เรืองมนตรี (2554) อจลา ศิริเสวีวรรณ (2563) Hough & Duncan (1970) ประกอบด้วย 4 ด้าน และ กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ได้แก่ Unesco (2018) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2562) ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งภูมิภาคเอเชีย (2562) สำนักงานที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรมประจำญี่ปุ่น (2561) สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กรมสุขภาพจิต (2542) Forum (2016) Desjardins (2018) ประกอบด้วย 4 ด้าน พร้อมกับการกำหนดกลยุทธ์ใช้แนวคิดของ Wheelen & Hunger (2012) ตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษากรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการและทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วยแนวคิดหลัก ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร และแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล โดยได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าในภาพรวมมีความเหมาะสม ได้แก่ 1) กรอบแนวคิดการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล และ 2) กรอบแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเข้าใจดิจิทัล 2) ทักษะการใช้ดิจิทัล 3) ทักษะการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล 4) ทักษะการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล

ระยะที่ 2 ผลศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผลการวิจัย ในระยะที่ 1 จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์ กำหนดเป็นกรอบแนวคิด หลังจากนั้นนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และสภาพแวดล้อมภายนอก และหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล มีผลการศึกษาดังนี้

2.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของการบริหารงาน วิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI = 0.142$ พิจารณาราย ด้านตามองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ พบว่า ด้านที่จำเป็นต้องพัฒนาลำดับแรก คือ ด้านการวัด และประเมินผล ($PNI = 0.164$) รองลงมา ด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI = 0.156$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 2) ด้านทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI = 0.171$ พิจารณารายด้านตามองค์ประกอบของด้าน ทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัล พบว่า ด้านที่จำเป็นต้องพัฒนาลำดับแรก คือ ด้านการปรับตัวสู่การ เปลี่ยนแปลงดิจิทัล ($PNI = 0.173$) รองลงมา ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล ($PNI = 0.173$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

2.2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการและทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI = 0.175$ พิจารณารายด้านตามองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า ด้านที่จำเป็นต้องพัฒนาลำดับแรก คือ สภาพเศรษฐกิจ ($PNI = 0.194$) รองลงมาสภาพการเมืองและนโยบายของรัฐบาล ($PNI = 0.187$) ตามลำดับดังตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ด้านการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงาน วิชาการ ของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ	การ วิเคราะห์
	$\bar{X}$ (S.D)	แปล	ลำดับ	$\bar{X}$ (S.D)	แปล	ลำดับ			
1. การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	4.24 (0.51)	มาก	2	4.86 (0.41)	มากที่สุด	2	0.145	3	จุดอ่อน
2. การจัดการเรียน การสอน	4.19 (0.53)	มาก	3	4.85 (0.40)	มากที่สุด	3	0.156	2	จุดอ่อน
3. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ แหล่งเรียนรู้	4.28 (0.58)	มาก	1	4.78 (0.46)	มากที่สุด	4	0.117	4	จุดแข็ง
4. การวัดและ ประเมินผล	4.18 (0.54)	มาก	4	4.87 (0.38)	มากที่สุด	1	0.164	1	จุดอ่อน
รวม	4.23 (0.54)	มาก		4.83 (0.41)	มากที่สุด		0.142		

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ด้านทักษะชีวิตในยุคดีจิทัล

ด้านทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดีจิทัล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ	การวิเคราะห์
	$\bar{x}$ (S.D)	แปล	ลำดับ	$\bar{x}$ (S.D)	แปล	ลำดับ			
1. ด้านการเข้าใจดิจิทัล	4.15 (0.55)	มาก	3	4.86 (0.41)	มากที่สุด	4	0.171	3	จุดอ่อน
2. ด้านการใช้ดิจิทัล	4.17 (0.56)	มาก	1	4.87 (0.41)	มากที่สุด	2	0.167	4	จุดแข็ง
3. ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล	4.16 (0.55)	มาก	2	4.88 (0.40)	มากที่สุด	1	0.173	2	จุดอ่อน
4. ด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล	4.15 (0.54)	มาก	4	4.87 (0.39)	มากที่สุด	3	0.173	1	จุดอ่อน
รวม	4.16 (0.55)	มาก		4.87 (0.40)	มากที่สุด		0.171		

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

สภาพแวดล้อมภายนอก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ	การวิเคราะห์
	$\bar{x}$ (S.D)	แปล	ลำดับ	$\bar{x}$ (S.D)	แปล	ลำดับ			
1. สภาพการเมืองและนโยบายของรัฐบาล	4.05 (0.58)	มาก	2	4.81 (0.50)	มากที่สุด	2	0.187	2	ภาวะคุกคาม
2. สภาพเศรษฐกิจ	3.90 (0.70)	มาก	4	4.65 (0.68)	มากที่สุด	4	0.194	1	ภาวะคุกคาม
3. สภาพสังคม	4.03 (0.58)	มาก	3	4.71 (0.60)	มากที่สุด	3	0.169	3	โอกาส

4. สภาพเทคโนโลยี	4.22 (0.54)	มาก	1	4.86 (0.43)	มากที่สุด	1	0.150	4	โอกาส
รวม	4.05 (0.63)	มาก		4.76 (0.57)	มากที่สุด		0.175		

ระยะที่ 3 ผลการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยในระยะที่ 2 มาร่างกลยุทธ์ โดยใช้ผลการวิจัยที่พบ คือ 1) จุดแข็งและโอกาส และ 2) จุดอ่อนและภาวะคุกคามที่เชื่อมโยงกับค่าดัชนี PNI มากำหนดเป็นกลยุทธ์หลักและกลยุทธ์รอง โดยดำเนินการดังนี้ คือ 1) กำหนดกลยุทธ์หลักจากกรอบแนวคิด 2) กำหนดกลยุทธ์รองจากกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลจากองค์ประกอบย่อย โดยเรียงอันดับตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย และเรียงตามขั้นตอนที่สอดคล้องกับกระบวนการบริหารวิชาการของสถานศึกษา 3) กำหนดวิธีการดำเนินการจากผลการวิเคราะห์จุดอ่อนของสภาพแวดล้อมภายใน รายชื่อย่อยของแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล และวิเคราะห์โอกาสของสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รอง และ 19 วิธีดำเนินการ รายละเอียดดังต่อไปนี้

กลยุทธ์หลัก 1 พลิกโฉมหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 1.1 เพิ่มมาตรฐานการเรียนรู้และสมรรถนะด้านดิจิทัลเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต และความสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมที่ถูกเชื่อมโยงผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล และกลยุทธ์รองที่ 1.2 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต และความสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมที่ถูกเชื่อมโยงผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล มี 4 วิธีดำเนินการ

กลยุทธ์หลัก 2 ปฏิรูปการบริหารงานวิชาการ ยกระดับการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 2.1 ส่งเสริมการออกแบบและพัฒนาแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และความสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมที่ถูกเชื่อมโยงผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล และกลยุทธ์รองที่ 2.2 การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และความสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมที่ถูกเชื่อมโยงผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล มี 5 วิธีดำเนินการ

กลยุทธ์หลัก 3 ขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 3.1 วางแผน ออกแบบ เพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรม สำหรับพัฒนาทักษะชีวิตและความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมที่ ถูกเชื่อมโยงผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหา ด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล และกลยุทธ์รองที่ 3.2 จัดทำสื่อ นวัตกรรม และแหล่ง เรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมที่ถูกเชื่อมโยงผ่านนวัตกรรมและ เทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้าน การปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล ตลอดจนการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนสื่อ นวัตกรรมจากเครือข่ายและผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง มี 4 วิธีดำเนินการ

กลยุทธ์หลัก 4 การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ สร้างระบบการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 4.1 ส่งเสริมการวัด และประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของผู้เรียนให้สามารถปรับตัวกับสังคมที่ถูกเชื่อมโยงผ่าน นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคดิจิทัลของผู้เรียน ด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหา ด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล และกลยุทธ์รองที่ 4.2 ส่งเสริมการนำผลการ ประเมินที่ได้ไปปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพทักษะชีวิตของผู้เรียนให้สามารถปรับตัวกับสังคมที่ถูกเชื่อมโยงผ่าน นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคดิจิทัลของผู้เรียน ด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหา ด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล มี 6 วิธีดำเนินการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิด ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดเห็นว่ามี ความเหมาะสม โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีการบูรณาการแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล เพื่อเป็น แนวทางสำหรับสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็น 2) การจัดการเรียนการสอน เน้นการ เรียนรู้แบบ **Active Learning** การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 3) การพัฒนา สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) การวัดและ ประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาการของทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สอดคล้องสอดคล้อง กับมรรตน์ แก้วเกิด (2562) ที่ระบุถึงองค์ประกอบหลักของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน และ 3) การวัดและประเมินผล และงานวิจัยของจุฬาลักษณ์ ยอดยั้ง (2564) ได้มีการกำหนดกรอบแนวคิดการบริหารงาน วิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด

นครราชสีมา รวมถึงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ได้แก่ 1) ทักษะการเข้าใจดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีจริยธรรม 2) ทักษะการใช้ดิจิทัล ที่จำเป็นต่อการใช้ดิจิทัล การตัดสินใจ การสื่อสารและการแก้ปัญหา 3) ทักษะการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัลในการใช้เพื่อการวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 4) ทักษะการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล สอดคล้องกับ เศกสรร สกนธวัฒน์ (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) มีความเคารพตนเองและผู้อื่นในโลกดิจิทัล 2) ใช้งานอย่างมีความรับผิดชอบ และ 3) ปลอดภัยและสร้างนวัตกรรมดิจิทัล

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเป็นอันดับแรก ได้แก่ การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร บัวทอง (2560) Wagner (2008) และงานวิจัยของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2558) ที่กล่าวถึงว่าในปัจจุบันการวัดและประเมินผลยังไม่สามารถสะท้อนความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม จึงควรมีการพัฒนาวิธีการประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพจริงรวมถึงการสะท้อนผลการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน และทักษะที่จำเป็นต้องพัฒนาเป็นอันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของผู้เรียน ทักษะการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล และทักษะการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และการรับมือกับปัญหาต่างๆ เช่น การระรานทางไซเบอร์ ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล (Salovey และ Mayer, 1990; ประวิตร จันทร์อัป, 2561)

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกด้านเทคโนโลยีและสังคมเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตดิจิทัล อย่างไรก็ตาม ความท้าทายด้านการเมือง นโยบาย และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ยังคงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณา ดังนั้น มีนักวิชาการได้ความแนวคิดว่าการบริหารงานวิชาการจึงควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างเหมาะสม รวมถึงการวางแผนและการจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดผลกระทบจากข้อจำกัดต่างๆ และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตที่จำเป็นในยุคดิจิทัลได้อย่างทั่วถึง (สายไหม ภารประดับ, 2565; เศกสรร สกนธวัฒน์, 2560)

4. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รอง และ 19 วิธีดำเนินการ จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ที่ค้นพบมีความเหมาะสมสำหรับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคดิจิทัลอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมภายนอก และแนวโน้มทางการศึกษาในปัจจุบัน การนำกลยุทธ์เหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติตามความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการต่าง ๆ ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ที่เกี่ยวกับการพลิกโฉมหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ที่มุ่งเน้นการเพิ่มมาตรฐานการเรียนรู้และสมรรถนะด้านดิจิทัลด้านการเข้าใจดิจิทัล การใช้ดิจิทัล การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล (พันธวิษญ์ เลี้ยงชีพชอบ, 2561; กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2562) กลยุทธ์ที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิรูปการบริหารงานวิชาการ ยกระดับการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการออกแบบและพัฒนาแผนการเรียนรู้ และจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะโดยครอบคลุมทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้ปกครองผู้ปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยที่เสนอให้จัดการศึกษาที่หลากหลายและยืดหยุ่น เน้นทักษะชีวิต ประสบการณ์ และการลงมือทำ (สายไหม ภารประดับ, 2565) รวมถึงการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น *Experiential Learning, Case Based Learning, Virtual Classroom* และชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ (จิศนา แชมมณี, 2552; Mashhadi and Kargozari, 2011) กลยุทธ์ที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย มุ่งเน้นการวางแผน ออกแบบ และพัฒนาสื่อ รวมถึงการระดมทรัพยากร โดยครอบคลุมทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลและการคิดแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยที่เน้นการส่งเสริมทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเชิงสร้างสรรค์ และเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยี (นฐา ศรีนวล รุจโรจน์ แก้วอุไร และ พิษญาภา ยวงสร้อย, 2565) และกลยุทธ์ที่ 4 เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ การสร้างระบบการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และส่งเสริมการนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาโดยครอบคลุมทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการวัดและประเมินผล และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2546; สายไหม ภารประดับ, 2565)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1. ควรมีการออกแบบวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำแผนกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลไปสู่การปฏิบัติจริงกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อ "แนวทางการนำแผนกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาไปปฏิบัติ" หรือการศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาที่หลากหลาย เช่น ต่างหน่วยงาน ต่างสถานศึกษา หรือต่างสังกัด เพื่อยืนยันความครบถ้วนของข้อมูล

1.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การวัดและประเมินผลเป็นจุดอ่อนที่สุดของการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล และควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนแนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสถานศึกษาในอนาคต โดยเน้นการวัดผลและพัฒนาผู้เรียนด้วยฐานสมรรถนะ และการวัดผลที่หลากหลายและสะท้อนความจริง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 นี้ เป็นกลยุทธ์ที่เน้นการใช้ประโยชน์จากโอกาสภายนอกจุดอ่อนภายใน (WO) และการตั้งรับลดจุดอ่อนและภัยคุกคาม (WT) ดังนั้นผู้บริหารควรปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา โดยเน้นเพื่อส่งเสริมการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นทักษะการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล และการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล

2.2 เนื่องจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญอยู่ในระดับมากในการพัฒนาทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีการผลักดันและพัฒนาครูให้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ความสามารถ สมรรถนะ และทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล และพัฒนาความรู้ สมรรถนะ และทักษะครูอย่างต่อเนื่อง

2.3 เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า การวัดและประเมินผลเป็นจุดอ่อน ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล และดำเนินการตามวิธีการของกลยุทธ์ที่ 4 ที่มุ่งเน้นการสร้างระบบการวัดและประเมินผลบนฐานสมรรถนะ และการประเมินผลตามสภาพจริง พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดพฤติกรรมที่สะท้อนทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล รวมถึงนำผลประเมินไปปรับปรุง และพัฒนาและใช้เทคโนโลยีช่วยเป็นเครื่องมือสำหรับการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ทันสมัย และเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 ควรมีการศึกษากลยุทธ์และการเสริมสร้างทักษะ รวมถึงตัวชี้วัดพฤติกรรมที่สะท้อนถึงผู้เรียนที่มีทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลโดยเฉพาะด้านการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า เป็นจุดอ่อนของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล

3.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก การใช้งาน และการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล เพื่อการพัฒนางานการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลแก่ผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พับลิเคชั่น.
- กรมสุขภาพจิต (2542). *คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ประชาชน จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติชัย สุราลีโนบล. (2562). หลักสูตรและการเรียนรู้แบบดิจิทัล. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 20 (1).
- กิติมา ปรีดีดิลก. (2551). *การบริหารและนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: อักษรพัฒนา.
- จุฬาลักษณ์ ยอดยิ่ง (2564). กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 51 (1).
- ทิตนา แคมมณี. (2552). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฐา ศรีนวล รุจโรจน์ แก้วอุไร และ พิชญา ภายวงสร้อย. (2565) *วิทยาการคำนวณกับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล*. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยี*, 2 (2).
- ประวิตร จันทรอับ. (2561). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก*. *ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต*. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พันธวิทย์ เลียงชีพชอบ. (2561). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0*. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต*. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มนรัตน์ แก้วเกิด. (2562). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2562). *เปิด 10 ทักษะที่แรงงานไทยต้องมี เพื่อให้อยู่รอดในยุค AI ครองเมือง*. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา : <https://www.marketingoops.com/reports/10-skill-in-manpower-ai/>
- รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิชัย พยัคฆโส. (2559). *สยามรัฐผลัดใบ: ประเทศไทย 4.0 สะท้อนผลลัพธ์สู่สังคม 5.0*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2566. แหล่งที่มา : <https://www.siamrath.co.th/n/3954>
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2558). *การโค้ชเพื่อการรู้คิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal*, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2560)
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2546). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพมหานคร: เท็กซ์ แอนด์เจอร์นัล พบลีเคชั่น.
- ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งภูมิภาคอาเซียน. (2562). *ถอดรหัสเทรนด์โลก อาชีพเกิดใหม่ ทักษะไหนที่เป็นที่ต้องการ*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2567 แหล่งที่มา : <https://www.seasiacenter.com>
- เศกสรร สกนธวัฒน์. (2560). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายไหม ภารประดับ. (2565). *กระบวนการจัดการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคพลิกผัน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักข่าวอิสรา. (2561). *10 สถานการณ์เด็กไทยกับสื่อออนไลน์ เสี่ยงติดเกม เป็นเหยื่อ กลั่นแกล้ง และสื่อลามกอนาจาร*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566 แหล่งที่มา : <https://www.isranews.org/main-thairefom/62674-childday 62674.html>.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) *ทักษะชีวิต รหัสครูศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรมประจำญี่ปุ่น. (2561). *Society 5.0*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). *Cyberbullying: ระวังออนไลน์ ร้ายล้นวิว*. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2567 แหล่งที่มา : <https://www.eta.or.th/content/stop-cyberbullying-2019.html>
- อจลา ศิริเสวีวรรณ. (2563). *แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดทักษะของคนในสังคม 5.0*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอสดีเพรส.
- Desjardins, J. (2018). 10 Skills you'll need to survive the rise of automation. *Online*. Retrieved from <https://www.weforum.org/agenda/2018/07/the-skills-needed-to-survive-the-robot-invasion-of-the-workplace>.
- Forum, W. E. (2016). *Fostering Social and Emotional Learning through Technology*. Publisher.
- Hough, J. B., & Duncan, K. (1970). *Teaching: Description and Analysis*. Addison-Westley.
- Mashhadi, V. Z., & Kargozari, M. R., (2011). Influences of digital classrooms on education. *Procedia Computer Science*, 3.
- World Health Organization (WHO) (1993). *Life Skills Education in School*. Geneva: WHO.
- Owen, J. M. (1993). *Program Evaluation Forms and Approach*. Sydney: Southwood Press.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional Intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9.
- UNESCO. (2018, December). Digital skills critical for jobs and social inclusion. *Online*. Retrieved from <https://en.unesco.org/news/digital-skills-critical-jobs-and-social-inclusion>.
- Wagner, T. (2008). *The global achievement gap: Why even our best schools don't teach the new survival skills our children need and what we can do about it*. New York: Basic Books.
- Wheelen, T. L., & Hunger, J. D. (2012). *Concepts in strategic management and business policy*. India : Pearson Education India.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.